

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Makroekonominės prognozės

2024 m. birželis

Turinys

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos	2
1 lentelė. Numatoma Lietuvos ekonomikos raida	4

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2024 m. birželio 11 d.

Pasaulio ekonomikos aktyvumas palengva stiprėja. Ekonomikos raidos ankstyvasis rodiklis – pirkimo vadybininkų indeksas – po ilgesnės pertrauktos vėl visose pagrindinėse pasaulio ekonomikose – JAV, Kinijoje, euro zonoje pakilo virš 50 punktų ribos, kuri indikuoja ekonomikos plėtrą. Numatoma, kad pasaulio ekonomikos plėtra ateinančius porą metų sieks 3,0–3,5 proc. Pastebėtina, kad tokio lygio pasaulio ekonomikos augimas yra šiek tiek mažesnis, nei buvo vidutiniškai per pastarąjį dešimtmetį. Pagrindinės Lietuvos prekybos partnerės – euro zonos ekonomikos – plėtra taip pat palengva atsigauna. Po prislopusio ekonomikos augimo 2023–2024 m. ji vėl grįš prie labiau įprasto, apie 1,5 proc., metinio plėtros tempo 2025–2026 m. Prie šio atsigavimo labiausiai prisidės didėjantis namų ūkių vartojimas, auganti užsienio paklausa ir palengva atsigaunančios verslo investicijos. Atsigavimo ženklai matomi ne tik BVP raidoje, bet ir tarptautinėje prekyboje. Po silpnos pasaulinės prekybos raidos laikotarpio, kai po pandemijos gyventojai buvo linkę vartoti daugiau paslaugų, pasaulinė prekyba prekėmis atsigauna. Šios tiek pasaulyje, tiek euro zonoje stebimos tendencijos palankios mažoms atviroms ekonomikoms, tokioms kaip Lietuva. Palyginti su kovo mėn. skelbtais vertinimais, visu prognozių horizontu numatoma, kad paklausa Lietuvoje pagamintoms prekėms ir paslaugoms augs sparčiau, nei anksčiau tikėtasi.

Po ilgesnės pertraukos Lietuvos ekonomikoje sukuriama pridėtinė vertė vėl reikšmingiau padidėjo. 2024 m. pirmąjį ketvirtį daugelio ekonominių veiklų aktyvumas augo. Pastaraisiais mėnesiais apdirbamosios gamybos, išskyrus rafinuotus naftos produktus, pardavimai buvo didžiausi nuo 2022 m. vidurio. Mažmeninės prekybos apyvarta, kuri atkartoja namų ūkių vartojimo tendencijas, augo sparčiausiu tempu nuo 2021 m. vidurio. Po stabtelėjimo metų sandūroje vėl didėjo statybos darbų apimtis. Plėtros tempą išlaikė didesnė dalis paslaugų sektoriaus.

Lietuvos ekonomikos atsigavimą palaiko vėl pradėjęs augti namų ūkių vartojimas ir aukštas investicijų lygis. 2024 m. pirmąjį ketvirtį namų ūkių vartojimo išlaidos viršijo prieš infliacijos šuolį pasiektą aukščiausią lygį. Slopstant infliacijai augančios namų ūkių realiosios pajamos buvo pagrindinis didesnio vartojimo veiksnys. Didesnį namų ūkių vartojimą taip pat skatino gerėjančios namų ūkų nuotaikos ir menkstantis atsargumas. Vartotojų nuomonių tyrimo duomenimis, esamo momento tinkamumą įsigyti didesnių pirkinių ir dabartinę savo finansinę būklę namų ūkiai vertina geriausiai nuo 2022 m. pradžios, o lūkestis dėl finansinės padėties pagerėjimo per artimiausius metus yra bene geriausias nuo duomenų skelbimo pradžios 2001 m. viduryje. Ekonomikai palankios tendencijos stebimos ir kalbant apie investicijų raidą. Investicijų ir BVP santykis 2023 m. buvo aukščiausias nuo pasaulinės finansų krizės laikų. Tai palanki tendencija, atsižvelgiant į tai, kad ekonomikoje gamybinių pajėgumų panaudojimo lygis tebėra reikšmingai žemesnis nei ilgalaikis vidurkis. Toks įmonių elgesys rodo, kad pastaraisiais metais patyrusios negandų, šalies įmonės palankiai vertino savo perspektyvas ir priėmė sprendimus, kurie didino šalyje esančio kapitalo apimtį ir efektyvumą. Svarbu pastebėti, kad nemenka šio investicijų augimo dalis yra susijusi su suintensyvėjusiais ES paramos srautais, ypač ekonomikos gaivinimo ir atsparumo priemonės lėšomis. Jo įgyvendinimo laikotarpiu Lietuvos ekonomiką turėtų pasiekti apie 4 mlrd. eurų, o didžiausi srautai suplanuoti šiems ir kitiems metams.

Prekių ir paslaugų eksporto raida atsparesnė, nei tikėtasi. Po kryčio 2023 m. prekių ir paslaugų eksporto apimtis stabilizuojasi, stiprėja daugiau pridėtinės vertės turinčių prekių eksportas. Šių metų pirmąjį ketvirtį realusis lietuviškos kilmės prekių eksportas jau buvo didesnis nei prieš metus. Palengva pradeda atsigauna itin didelių sunkumų patyrusios chemijos pramonės pardavimai užsienyje, plėtros tendenciją išlaiko mašinų ir įrenginių eksportas, stipresnių augimo ženklų matyti taip pat metalų ir maisto produktų eksporto srityje. Nors tebestebimos mažiau palankios medienos pramonės ir jos eksporto tendencijos, ir šioje srityje turėtų palengva atsirasti pozityvesnių ženklų centriniams bankams pradėjus švelninti pinigų politiką, nes tai turėtų padidinti NT rinkų aktyvumą. Šis lietuviškos kilmės prekių eksporto atsparumas nemenka dalimi buvo nulemtas neprarasto konkurencingumo, pavyzdžiui, Lietuvoje

pagamintų ir eksportuojamų pagrindinių prekių grupių, išskyrus chemijos produktų, eksporto rinkos dalys palengva grįžta į prieš 2023 m. buvusį lygį. Kitoje daug pridėtinės vertės sukuriančioje eksporto dalyje – paslaugose – padėtis mažiau palanki. Viena vertus, 2023 m. itin sparčiai augo finansinių ir draudimo paslaugų eksportas. Jam daug įtakos turėjo vieno Lietuvoje registruoto banko plėtra užsienio šalyse. Tačiau šias pozityvias tendencijas nusvėrė sąstingis, apėmęs transporto paslaugų eksportą, kurio raidą neigiamai paveikė vangi euro zonos ekonomikos raida ir įvykusi transporto paslaugų kainų korekcija.

Įtampa darbo rinkoje palengva slopsta. Lietuvos darbo jėgos rodiklis šių metų pradžioje pasiekė prieš dvidešimt metų fiksuotą lygį. Besitęsiantį spartų ekonomiškai aktyvių gyventojų skaičiaus augimą lėmė kilęs darbo jėgos aktyvumo lygis ir toliau didėjantis gyventojų skaičius. Pastarąjį vis dar veikia palankios migracijos tendencijos. Nors didėjanti darbo jėga iki šiol gana efektyviai integravosi į Lietuvos darbo rinką, naujausi Sodros administraciniai duomenys rodo, kad nuo balandžio mėn. pradėjo palengva mažėti apdraustųjų skaičius. Atsargesnius įmonių samdos lūkesčius rodo ir užimtumo lūkesčių rodiklis, jis vėl yra artimas ilgalaikiam vidurkiui. Sparčiai augant darbo jėgai ir prislopus jos įdarbinimui, Lietuvoje padidėjo nedarbo lygis. 2024 m. pirmąjį ketvirtį jis pakilo iki 8,2 proc. ir buvo 0,5 proc. punkto didesnis nei prieš metus. Vis dėlto pastaraisiais ketvirčiais stebėtas nedarbo lygio padidėjimas neturėtų užsitęsti, atsigaunant ekonomikai, paklausa darbui neturėtų mažėti. To leidžia tikėtis ir darbo iki 1 mėn. neturinčių bedarbių skaičius, jis šių metų pradžioje reikšmingai sumažėjo. Tokia svarbiausių darbo rinkos rodiklių raida indikuoja palengva slopančią įtampą darbo rinkoje, o tai turi įtakos ir lėtėjančiam darbo užmokesčio augimui. Jis šių metų pirmąjį ketvirtį padidėjo 10,3 proc. – lėčiausiu tempu per pastaruosius dvejus metus. Vis dėlto, vertinant istoriškai, toks darbo užmokesčio augimas tebėra spartus. O vangiai augančio darbo našumo aplinkoje išlieka kaip viena didžiausių rizikų šalies konkurencingumui.

Palankesnė, nei laukta, metų pradžia leidžia tikėtis spartesnės ekonomikos plėtros šiemet.

Prognozuojama, kad 2024 m. Lietuvos BVP padidės 1,9 proc., o 2025–2026 m. augimas paspartės iki atitinkamai 3,1 ir 3,3 proc. Labiausiai ekonomikos aktyvumą didins namų ūkių vartojimo išlaidos. Jų augimą palaikys išliksiantis spartus gyventojų pajamų didėjimas, teigiamos įtakos taip pat turės vangesnė kainų raida, gerėjančios namų ūkių nuotaikos, darbuotojams palanki darbo rinkos padėtis. Nors dėl labiau subalansuotos darbo jėgos paklausos ir pasiūlos raidos numatomas lėtesnis vidutinio darbo užmokesčio augimas, jo sparta tebebus nemenka. Taip pat kelis ketvirčius didėjęs nedarbo lygis vėl turėtų pradėti mažėti. Tokiai jo raidai įtakos turės didėsiantis prekių ir paslaugų eksportas. Jo raidą palankiai veiks neprarastas konkurencingumas ir atsigaunanti išorės paklausa. Tiesa, pastebėtina, kad 2024–2026 m. išorės paklausa augs lėčiau nei ilgalaikis vidurkis, todėl ir eksporto plėtra turėtų būti vangesnė, nei buvo prieš COVID pandemiją. Prie BVP plėtros prisidės ir investicijos. Prie didesnės jų apimtys šiemet reikšmingai turėtų prisidėti ir toliau gausėsiančios lėšos iš ES paramos fondų, o vidutiniu laikotarpiu jas vis stipriau teigiamai veiks auganti ekonomika. Šioje ekonomikos raidos perspektyvoje rizikų, kurios galėtų lemti lėtesnę arba spartesnę ekonomikos raidą, pasiskirstymas 2024 m. yra subalansuotas, o 2025–2026 m. nepalankių rizikų, kurios gali lemti lėtesnę, nei numatoma, Lietuvos ekonomikos raidą, įžvelgiama daugiau. Lėtesnę, nei šiuo metu numatoma, ekonomikos raidą vidutiniu laikotarpiu galėtų lemti mažiau palanki pagrindinių prekybos partnerių ekonomikų raida, mažesni, nei šiuo metu numatoma, ES paramos fondų srantai ar dar labiau padidėsianti geopolitinė įtampa pasaulyje.

Išblėsus išoriniams kainas didinusiems veiksniams, kainų lygis jau metus reikšmingiau nesikeičia.

Dėl kritusių energijos ir kitų žaliavų kainų, išblėsusio popandeminio atsivėrimo poveikio bendroji metinė infliacija tebėra sumenkusi – balandžio mėn. sudarė 0,4 proc., o gegužės mėn., remiantis išankstiniais Valstybės duomenų agentūros duomenimis, veikiama bazės efekto padidėjo iki 0,8 proc. Infliacijos struktūroje išsiskiria dvi komponentės – energija, kuri dėl atpigusių energijos išteklių ir toliau mažinamai veikia infliaciją, ir paslaugos, kurios, reikšmingai veikiamos vidaus veiksnių, yra pagrindinis infliaciją didinantis veiksnys. Nors įtampa darbo rinkoje pamažu slopsta, o darbo užmokesčio augimas sulėtėjo, tačiau, kaip minėta, istorinėje perspektyvoje jis išlieka aukštas. Nepalankios darbo našumo tendencijos didėjančių darbo sąnaudų poveikį tik dar labiau sustiprina. Atsižvelgiant į tai, numatoma, kad

paslaugų kainos ir toliau kils panašiu metiniu tempu (balandžio mėn. didėjo 6 %) ir bus pagrindinis infliaciją lemiantis veiksnys. Situacijai žaliavų rinkoje reikšmingai nesikeičiant, o įtampai darbo rinkoje pamažu slopstant, prognozuojama, kad mėnesinė kainų raida bus artima tipiniams pokyčiams. Atsižvelgiant į šiuos veiksnius ir į šiek tiek mažesnius, nei prognozuota anksčiau, faktinius duomenis metų pradžioje, prognozuojama, kad bendroji infliacija 2024 m. sudarys 1,2 proc. Išblėsus infliaciją mažinančiam žaliavų kainų poveikiui, 2025 ir 2026 m. infliacija padidės iki 2,4 proc. – kainos kils Lietuvai, kaip konverguojančiai ekonomikai, įprastu tempu. Grynoji infliacija, palaikoma vidaus veiksnių, šiemet vis dar bus didesnė nei iki pandemijos ir sudarys 3,5 proc., o 2025 ir 2026 m. sumažės atitinkamai iki 2,6 ir 2,3 proc.

1 lentelė. Numatoma Lietuvos ekonomikos raida

	2024 m. birželio mėn. prognozė ^a			2024 m. kovo mėn. prognozė		
	2024 ^b	2025 ^b	2026 ^b	2024 ^b	2025 ^b	2026 ^b
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija pagal SVKI	1,2	2,4	2,4	1,6	2,4	2,4
Bendrojo vidaus produkto defliatorius ^c	3,0	2,9	3,0	2,4	3,1	3,0
Darbo užmokestis	10,2	8,5	8,1	10,3	8,5	8,1
Importo defliatorius ^c	0,4	2,6	2,5	0,8	2,9	2,7
Eksporto defliatorius ^c	1,7	2,8	2,6	1,4	3,0	2,8
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendras vidaus produktas ^c	1,9	3,1	3,3	1,6	3,1	3,3
Privačiojo vartojimo išlaidos ^c	3,4	3,7	3,7	3,0	3,7	3,7
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos ^c	0,1	0,0	0,0	0,1	-0,5	0,0
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas ^c	4,5	4,1	5,2	4,5	3,4	6,0
Prekių ir paslaugų eksportas ^c	1,2	3,7	3,7	0,2	3,3	3,5
Prekių ir paslaugų importas ^c	1,5	4,6	4,5	1,3	3,9	4,7
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	7,3	7,1	6,9	7,0	6,8	6,6
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus) ^d	0,5	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	4,5	3,9	3,5	3,6	3,2	2,5
Einamosios sąskaitos balansas	1,8	1,2	0,5	0,5	0,2	0,1
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	4,1	4,0	2,7	2,8	3,0	2,2

^a Makroekonominė rodiklių prognozė parengta remiantis tarptautinės aplinkos prielaidomis, sudarytomis pagal informaciją, paskelbtą iki 2024 m. gegužės 15 d., ir kitais duomenimis bei informacija, paskelbta iki 2024 m. gegužės 22 d.

^b Prognozė.

^c Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

^d Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją.

© Lietuvos bankas

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius

www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

ISSN 2783-5561 (online)